

Výroční zpráva za rok 2020

I. Charakteristika organizace

DYS-centrum® Praha, z. ú. (dále také **DYS-centrum®**) je právnická osoba ustavená za účelem provozování společensky užitečné činnosti a poskytování služeb s takovou činností bezprostředně souvisejících s využitím své osobní a majetkové složky ve veřejném zájmu. **Posláním DYS-centra je řešení problematiky jedinců (dětí, dospívajících i dospělých) se specifickými poruchami učení a chování (dále také SPUCH) a jejich blízkých (rodičů, sourozenců, učitelů).**

Ve své činnosti navazujeme na dlouholetou tradici práce s dětmi se specifickými poruchami učení a/nebo chování, jejíž základy byly v České republice položeny již v šedesátých letech minulého století. Současně se na základě tuzemských i zahraničních příkladů dobré praxe, teorie i výzkumných studií snažíme neustále rozvíjet a zdokonalovat současné modely péče o uvedenou cílovou skupinu. Kromě práce s dětmi se věnujeme také dospívajícím a dospělým se specifickými poruchami učení a/nebo chování. Profesně pokládáme za klíčový přístup, který se odklání od tradičního medicínského přístupu ke SPUCH a prosazujeme naopak tzv. sociální model. Jinými slovy, posun od „nálepkování“ prostřednictvím stanovování diagnóz k vytváření takového studijního a pracovního prostředí i podmínek každodenního života, které podporují rozvoj jedince a hledání způsobů, jak může zvládat různorodé životní situace i nároky školy a práce za využití svých silných stránek. Za důležité také pokládáme využívání metod, jež jsou vědecky prověřené a vytvořené na základě stabilních teoretických východisek, tzv. evidence-based.

DYS-centrum® vzniklo 2. února 1995. **Podnět k jeho vzniku vzešel od profesora Z. Matějčka**, který pokládal za vhodné založit organizaci, jež by doplnila a rozšířila spektrum podpůrných opatření a služeb pro jedince se SPUCH, která v té době nabývala oficiální školská poradenská zařízení. Činnost organizace je zakotvena v zakládací listině.

Rok 2020 byl připravován s vizí oslav 25. výročí DYS-centra. Chystala se řada odborných i popularizujících akcí, které by upozornily na činnost organizace za uplynulé čtvrtstoletí, a náležitě tuto dobu oslavily. Bohužel pandemická situace zasáhla do všech stanovených plánů a uvedený rok se nesl především v duchu změn a modifikací činností DYS-centra do takové podoby, aby mohlo nadále fungovat navzdory opakovaným lockdownům i dalším protiepidemickým opatřením.

V roce 2020 tvořily **pracovní tým:**

doc. PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D. (psycholožka – diagnostická, poradenská a reedukační práce s klienty; manažerská a metodická práce)

Mgr. et Mgr. Zuzana Hladíková (psycholožka – diagnostická, poradenská a reedukační práce s klienty; manažerská a metodická práce)

Mgr. et Mgr. Jana Pechancová (speciální pedagožka a psycholožka – diagnostická, poradenská a reedukační práce s klienty, reedukace v anglickém jazyce, resp. anglického jazyka)

Mgr. Jaroslava Punčochářová (speciální pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty)

Mgr. Jana Pálenská (speciální pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty, reedukace v anglickém jazyce, resp. anglického jazyka)

Mgr. Daniela Pokorná (psycholožka – dynamická diagnostika)

Mgr. Vladka Šnoblová (psycholožka – poradenská a reedukační práce s klienty; spolupráci s DYS-centrem ukončila v červnu 2020)

Mgr. et Mgr. Lucie Chourová (speciální pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty)

Mgr. Markéta Kůtková (speciální pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty)

Jiřina Nejedlá (administrativní pracovnice; vedení obchodu DYS-centra)

Lucie Klírová (administrativní pracovnice; organizace a pořádání vzdělávacích aktivit DYS-centra; podíl na vedení obchodu DYS-centra)

Mimo uvedený pracovní tým spolupracuje DYS-centrum[®] s dalšími odborníky z řad psychologů, speciálních pedagogů, učitelů, logopedů, neurologů, pediatrů, rehabilitačních pracovníků apod., kteří se podílejí na péči o klienty DYS-centra, nebo v DYS-centru lektorují kurzy a další vzdělávací aktivity pro odbornou veřejnost.

Orgány ústavu jsou **ředitelka a správní rada**. V roce 2020 byla ředitelkou doc. PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D. Členy správní rady byli:

- ✓ Jiřina Nejedlá
- ✓ Mgr. Pavel Dosoudil
- ✓ Mgr. Jana Strnádková

Dále je členkou vedení DYS-centra **zástupkyně ředitelky**, Mgr. et Mgr. Zuzana Hladíková. Mezi ředitelku a zástupkyni ředitelky jsou rozděleny povinnosti i pravomoci související s managementem DYS-centra. Ve většině úkonů jsou navzájem zastupitelné.

II. Činnost DYS – centra

Aktivity organizace byly v roce 2020 realizovány v následujících oblastech:

1. Poradenská činnost

DYS-centrum[®] nabízí klientům **komplexní diagnostiku specifických poruch učení a/nebo chování**, případně dalších výukových obtíží. Kromě tradičních vyšetření nabízí DYS-centrum[®] jako jedna z mála organizací v ČR také tzv. **dynamické vyšetření**. Využívá pro to diagnostické nástroje několika autorů – R. Feuersteina, D. Tzuriela, C. Lidz. Mimo to probíhají na základě poptávky klientů některá vyšetření také v anglickém jazyce za využití původních anglických či amerických diagnostických nástrojů. Diagnostika je nabízena všem věkovým kategoriím.

Nejrozsáhlejší složku spolupráce s klienty představují **reedukační a rozvíjecí cvičení**, která jsou realizována od předškolního věku do období dospívání, případně i s dospělými. U klientů navštěvujících základní a střední školy se zaměřujeme na tzv. reedukace, adekvátní intervence, nácvik studijních postupů a strategií, hledání kompenzačních mechanismů, u dětí předškolního věku podporujeme rozvoj schopností a dovedností potřebných pro úspěšné zahájení školní docházky.

DYS-centrum® zařazuje do práce s klienty tradiční, dlouhodobě osvědčené reedukační postupy, které kombinuje s novými, vědecky prověřenými přístupy. Hlavní snahou je minimalizovat obtíže související s problematikou SPUCH a současně vyzdvihnout a rozvinout silné stránky jedince. V rámci **individuální terapeutické péče** pracujeme podle metodických materiálů tuzemských i zahraničních odborníků. Tradiční aktivity s dětmi i dospívajícími rozšiřujeme o využití specializovaných počítačových programů či jiné formy využití

DYS
centrum®

moderních technologií (v současné době například tabletů nebo programů pro převod mluveného slova na text). Významným předpokladem volby nových metod pro práci s klienty je jejich zaštitění odbornou vědeckou komunitou a prověření výzkumnou činností (tzv. na výzkumu založené metody). Zcela odmítáme využívání nedůvěryhodných metod, které jsou založeny na dojmech a nerelevantních východiscích.

V roce 2020 nabízelo DYS-centrum® klientům následující služby:

- ✓ **komplexní reedukace** specifických poruch učení a/nebo chování;
- ✓ **rozvíjecí cvičení** pro děti předškolního věku;
- ✓ **ucelené rozvíjecí programy** na podporu vybraných kognitivních funkcí pro děti v předškolním věku i školou povinné (např. program **HYPO, MAXÍK, ROPRATEM**);
- ✓ **grafomotorický nácvik**;
- ✓ **Feuersteinova metoda instrumentálního obohacování**;
- ✓ **Já na to mám!** – program rozvoje učebních strategií pro studenty středních škol s dyslexií.

Většinu činností s dětmi předškolního a mladšího školního věku absolvují také **rodiče**, neboť jejich zapojení do práce s klienty pokládáme za klíčové pro úspěšné zvládnutí obtíží. Děti navštěvují DYS-centrum® v nejkratším intervalu 2x týdně, maximálně pak 1x za měsíc. V mezidobí je nesmírně důležitá průběžná domácí práce rodičů s dětmi, která probíhá nenásilnou, převážně hravou formou a využívá metody, které přispívají k rozvoji dětí, pokud se tradiční školní postupy stanou neúspěšnými.

V roce 2020 iniciovalo spolupráci s DYS-centrem **112 nových klientů**. **Přímé práci** s dětmi, dospívajícími či dospělými se SPUCH bylo v průběhu roku věnováno **1387 hodin**, které v různém rozsahu navštívilo **228 klientů**. Nejvyšší počet návštěv v průběhu roku činil 22 hodin. Množství klientů i přímé práce s nimi bylo jednoznačně ovlivněno uzavřením škol i dalších institucí na jaře i na podzim roku 2020. Již v jarních měsících se poradenská práce ve formě individuálních terapií transformovala i do on-line podoby. Tuto službu využívali především klienti starších věkových kategorií.

2. Konzultační činnost

DYS-centrum® nabízí konzultace **rodičům dětí i dospívajících** se SPUCH, kteří se na nás obracejí s žádostí o pomoc, dále **dospělým**, kteří čelí specifickým poruchám učení a/nebo chování v pracovním procesu nebo v průběhu dalšího vzdělávání (dálkového studia SŠ, vysokoškolského studia), a v neposlední řadě

učitelům, poradenským pracovníkům či dalším vychovatelům dětí a dospívajících se SPUCH. Počet jednorázových konzultací v roce 2020 činil 71.

3. Vzdělávací činnost

DYS-centrum® Praha z. ú. je **akreditované pracoviště MŠMT** a v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nabízí každoročně několik desítek kurzů, seminářů i pracovních dílen v různém rozsahu. Lektory kurzů jsou především psychologové a speciální pedagogové s dlouholetou praxí a zkušenostmi v oblasti specifických poruch učení a chování.

V roce 2020 DYS-centrum® uspořádalo následující vzdělávací akce. Zde uvedené aktivity proběhly mezi 7. lednem 2020 a 6. březnem 2020. Další kurzy školního roku 2019/2020 musely být odloženy anebo přesunuty na náhradní termíny (některé z kurzů se nepodařilo realizovat ani v průběhu školního roku 2020/2021).

- ✓ Diagnostika dyskalkulie
- ✓ HYPO – Prevence SPUCH v předškolním a raném školním věku
- ✓ Kognitivní stimulace paměti a pozornosti prostřednictvím intervenčního programu PAMIS
- ✓ Lezení základ grafomotoriky
- ✓ Lze diagnostikovat dyslexii v předškolním věku?
- ✓ Metody vyučování čtení
- ✓ Písmo jako vědomá stopa pohybu aneb cvičení a malování s prvky tchaj-tí
- ✓ Podpůrná opatření u žáků se SPU
- ✓ Předškolák s problémovým chováním
- ✓ Signály SPU na počátku školní docházky (Test rizika poruch čtení a psaní pro rané školáky)
- ✓ Specifické poruchy učení a chování a jejich náprava
- ✓ SPU a výuka matematiky (prevence a náprava)
- ✓ Vyučování cizím jazykům u žáků se SPU
- ✓ Žák ZŠ s vývojovou dysfázií

V tomto seznamu jsou vzdělávací akce, semináře a kurzy, které se konaly mezi zářím a prosincem 2020, většina z nich byla transformována do on-line formátu, v opačném případě by je nebylo možné uskutečnit. Mnohé další plánované vzdělávání bylo zrušeno, resp. přesunuto, neboť ho nebylo možné zorganizovat v podobě webinářů.

- ✓ ACFS – zaškolení v užívání diagnostického nástroje (realizováno 2x)
- ✓ CAS2 – zaškolení v užívání diagnostického nástroje (realizováno 2x)
- ✓ Čtení baví každého
- ✓ Diagnostika a rozvoj zrakového vnímání v předškolním věku a na počátku školní docházky
- ✓ Dyslexie a dysortografie prakticky
- ✓ Já na to mám! Program rozvoje učebních strategií pro studenty VŠ s dyslexií
- ✓ Metoda dobrého startu
- ✓ Podpůrná opatření u žáků se SPU
- ✓ Program pro rozvoj pracovního tempa (ROPRADEM)
- ✓ Předškolák s problémovým chováním
- ✓ Signály SPU na počátku školní docházky (Test rizika poruch čtení a psaní pro rané školáky)

Na všech uvedených vzdělávacích akcích bylo dohromady **proškoleno 464 frekventantů**. Vzdělávací akce navštěvují nejen učitelé, ale také školští poradenská pracovníci, rodiče našich klientů a studenti vysokých škol.

Studenti psychologie a speciální pedagogiky v roce 2020 rovněž využívali **nabídku stáží a náslechnů** v průběhu přímé práce s klienty.

V roce 2020 obdrželo DYS-centrum® akreditaci, resp. prodloužení akreditace, MŠMT ČR na vzdělávací akce:

- ✓ ACFS – zaškolení v užívání diagnostického nástroje
- ✓ CAS 2 – zaškolení v užívání diagnostického nástroje
- ✓ Dyslexie a dysortografie prakticky
- ✓ Jak se žije se specifickými poruchami učení
- ✓ Komunikace s rodiči v problémových situacích (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Konference DYSKORUNKA
- ✓ Kurz administrátorů testů kognitivních schopností Woodcock – Johnson IV (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Pedagogická diagnostika u žáků se specifickými poruchami učení a chování (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Písmo jako vědomá stopa pohybu aneb cvičení a malování s prvky tchaj-tí
- ✓ Podpora žáků se specifickými poruchami učení (jak realizovat PLPP)
- ✓ Rozvoj percepčně-kognitivních funkcí u dětí předškolního věku
- ✓ SPU a výuka matematiky (prevence a náprava)

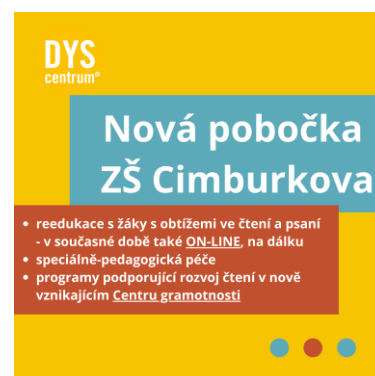
4. Informační a publikační činnost

V roce 2020 pokračovalo DYS-centrum® ve své publikační činnosti. Vzhledem k vysokému množství odběratelů bylo nutné dotisknout pracovní listy **Zrakové vnímání: Optická diferenciacie, díl I, Jedním tahem, Myšlenkové mapy v českém jazyce, díl I., Astronomie bez dalekohledu a Život rytíře**.

III. Zapojení DYS-centra do aktivit externích organizací

V roce 2020 pokračovala **spolupráce s firmou Propsyco, s.r.o.**, která vydává metodu **ACFS a CAS2**. DYS-centrum® pořádá kurzy nezbytné pro osvojení administrace diagnostického nástroje a interpretace výsledků.

DYS-centrum® Praha zahájilo také spolupráci se **ZŠ Cimburkova**. Za podpory **MČ Praha 3** vybudovali pobočku v budově ZŠ Cimburkova nazvanou **Centrum pro malé i velké čtenáře**. V předvánočním čase MČ Praha 3 zorganizovala sbírku dětských knih, při které se sešlo více než 500 různých publikací pro dětské čtenáře. Sbírkou vytvořila základ knihovny v Centrum pro malé a velké čtenáře. Pobočka nabízí dílny a semináře pro školní třídy, jejichž cílem je podpora čtenářské gramotnosti. Mimo to budou v pobočce realizovány individuální terapie, obdobně jako v hlavním sídle DYS-centra.

Centrum pro malé a velké čtenáře vzniklo rovněž díky významnému zapojení studentského projektu **180 Degrees Consulting**. Skupina pěti studentů FSV UK nám pomohla připravit plán uspořádání celého prostoru, propagace centra i oslovení sponzorů.

DYS-centrum® Praha již tradičně umožňuje realizaci výzkumných studií studentům VŠ i akademikům. Výzkumy se zaměřují především na oblast kognitivního rozvoje, prověřování intervenčních metod, standardizaci diagnostických nástrojů a pochopitelně přímo na problematiku specifických poruch učení a chování.

IV. Hospodaření v roce 2020

V roce 2020 činily celkové **příjmy** DYS-centra **5.028.000 Kč** (včetně grantové podpory). Nejvýznamnější podíl představovaly platby za prodej metodických materiálů, vzdělávací aktivity a grantová podpora. Nezanedbatelnou součástí byly rovněž příjmy od klientů za diagnostickou, reedukační a konzultační činnost.

Výdaje v roce 2020 činily **5.605.000 Kč**. Nejvýznamnější položky této kategorie představovaly nákup zboží a mzdy zaměstnancům DYS-centra, nájem, nákup vybavení a provozní režie.

V. Dotace a granty

V roce 2020 realizovalo DYS-centrum® již třetím rokem mezinárodní projekt v rámci programu Erasmus+, nazvaný „A for Apps“. Dalšími partnery projektu jsou odborné organizace z Nizozemska, Belgie a Velké Británie. Českou republiku kromě DYS-centra reprezentuje Univerzita Karlova a ZŠ Zeleneč. Jedním z hlavních cílů projektu je adaptace a prověření aplikace KARATON na podporu nácviku plynulého čtení.

Druhým rokem bylo DYS-centrum® zapojeno také do mezinárodního projektu v rámci programu Erasmus+, a to C-DAOEF (Development of computerized adaptive applications for the dynamic assessment and enhancement of executive functions in students with neurodevelopmental and learning disorders). Další partneři jsou univerzity a odborné instituce ze Španělska, Kypru, Nizozemí a Slovenska. Vzniklo dvacet jedna metod dynamické diagnostiky exekutivních funkcí dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, které jsou postupně přetvářeny do on-line prostředí v jazykových mutacích všech partnerů projektu.

Do třetice DYS-centrum® realizuje mezinárodní projekt ASUMIE (Additional support and Mediated learning in Inclusive education) financovaný programem Erasmus + KA2, jehož cílem je sdílet znalosti a vybudovat mezinárodní síť další podpory inkluzivního vzdělávání pro děti a dospívající se speciálními potřebami. Dalšími partnery projektu jsou Belgie, Bulharsko, Itálie, Norsko, Slovinsko a Portugalsko.

Zpracovala doc. PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.
(ředitelka)